

بررسی رابطه نگرش مذهبی با رضایت از زندگی زناشویی

محسن توده رنجبر^۱، فاطمه عراقی^۲

^۱ کارشناس آسیب شناسی اجتماعی و کارشناس ارشد پژوهشگری علوم اجتماعی.

^۲ کارشناس ارشد روانشناسی عمومی.

نام نویسنده مسئول:

محسن توده رنجبر

چکیده

در پژوهش حاضر به بررسی ارتباط بین نگرش مذهبی و رضایت از زندگی زناشویی می پردازیم. فرضیه اصلی این پژوهش عبارت است از اینکه بین نگرش مذهبی و رضایت از زندگی زناشویی رابطه وجود دارد و فرضیه های فرعی این پژوهش عبارت است از اینکه بین پایگاه اجتماعی زوجین، بین سطح تحصیلات و بین آموزش های قبل از ازدواج با رضایت از زندگی زناشویی رابطه وجود دارد. در این پژوهش با استفاده از روش نمونه گیری تصادفی ساده تعداد ۶۰ نفر از زوج های متاهل از مناطق مختلف شهرستان کرج با سطح درآمد و رفاه اجتماعی متفاوت که تفاوت فرهنگی و قومیتی نیز داشتند برای این انتخاب شدند و از طریق پرسشنامه افراد گروه نمونه مورد ارزیابی قرار گرفتند و جهت تجزیه و تحلیل اطلاعات از روش همبستگی استفاده شد. نتایج این تحلیل نشان داد که بین نگرشهای مذهبی و رضایت از زندگی زناشویی رابطه معناداری وجود دارد، همچنین بین پایگاه اجتماعی افراد و آموزشهای قبل از ازدواج با رضایت از زندگی زناشویی رابطه وجود دارد اما بین سطح تحصیلات و رضایت از زندگی زناشویی رابطه معناداری وجود ندارد.

کلمات کلیدی: نگرش مذهبی، رضایت از زندگی زناشویی، پایگاه اجتماعی زوجین.

مقدمه

خانواده این واحد به ظاهر کوچک اجتماعی، از ارکان عمده واز نهادهای اصلی هر جامعه به شمار می رود و در واقع هر خانواده را باید خشت بنای جامعه و کانون اصلی حفظ سنت و رسوم و ارزشهای والا و مورد احترام و شالوده مستحکم مناسبات پایدار اجتماعی و روابط خویشاوندی، مبدأ بروز و ظهور عواطف انسانی و کانون صمیمانه ترین روابط میان افراد، و مهد پرورش فکر و اندیشه و اخلاق و تعالی روح انسانی به حساب آورد [۱]. علی رغم همه تبلیغات مسموم علیه دینداری و تلاشهای دشمنان برای از بین بردن و گسترش جو بی اعتمادی در محافل و مجامع علمی روانشناسی روز به روز بر اهمیت ارتباط بین دین و سلامت روانی افزوده است و نشریات تخصصی متعددی چاپ شده است [۲]. این پژوهش با توجه به نقش غیر قابل انکار نگرش مذهبی در زندگی انسان، به بررسی رابطه نگرش مذهبی و رضایتمندی زناشویی می پردازد.

امروزه بیش از هر زمان دیگر میل به کنکاش و چالش گرفتن مذهب در حل بسیاری از معضلات اخلاقی اجتماعی انسان بوجود آمده است و هیچ کس نیست که بتواند نقش مذهب را انکار نماید. این مذهب آثار نیک فراوان دارد که یکی از آنها کاهش و رفع ناراحتی هاست. از جمله آثار نیک مذهب کاهش بیماری ها و افزایش سطح سازگاری در انسان است و پیروان همه ادیان، عقیده دارند که علت ماندگاری مذهب این است که هم جزء خواسته های فطری و عاطفی بشر است و هم برخی از نیازهای اساسی انسان را به صورت منحصر به فرد تامین می کند [۳]. با توجه به این که انتظار می رود بین رضایتمندی زناشویی و نگرش های مذهبی زوجین رابطه مثبت وجود داشته باشد لذا پژوهشگر قصد دارد ارتباط نگرش های مذهبی و رضایت زناشویی را مورد سنجش و بررسی قرار دهد.

۱-۱. اهداف و فرضیه های تحقیق

هدف اصلی این پژوهش تعیین ارتباط بین نگرش مذهبی و رضایت از زندگی زناشویی جهت ارائه پیشنهادات و راهبرد های لازم به زوج ها به منظور پیشگیری و کاهش نارضایتی و ناسازگاری آنها می باشد. فرضیه اصلی: بین نگرشهای مذهبی و میزان رضایت از زندگی زناشویی رابطه معناداری وجود داشته باشد. فرضیه های فرعی: به نظر می رسد بین پایگاه اجتماعی زوجین و آموزشهای قبل از ازدواج و سطح تحصیلات زوجین با رضایت از زندگی زناشویی رابطه معناداری وجود داشته باشد.

۲. پیشینه تحقیق

زهره کریمی (۱۳۸۲) رابطه نگرش مذهبی و شیوه فرزند پروری والدین را مورد بررسی قرار دادند نتایج بدست آمده نشان داد که بین نگرش مذهبی والدین و دخترانشان رابطه مثبت وجود دارد همچنین بین روشهای تربیتی والدین و نگرش مذهبی آنها نیز رابطه مثبت و معناداری وجود دارد اما بین روش های تربیتی آنها و نگرش مذهبی پسرانشان رابطه معنی دار وجود ندارد [۴]. شلودرمن وهیون (۲۰۰۴) ارتباط بین مذهب و ارزش ها و سازگاری انجام دادند نتایج این پژوهش نشان داد که داشتن روحیه مذهبی ارتباط قوی با ارزش های اجتماعی خواهانه، نگرش خوب به مدرسه و رضایت خانوادگی داشته است [۵]. ربکا جی، گورو (۱۹۹۶) ارتباط بین سن و جنس افراد و مذهبی بودن را مورد بررسی قرار داد نتایج این پژوهش نشان داد که نوجوانان ۱۴ تا ۱۷ ساله کمتر از گروههای سنی بالاتر مذهبی هستند و بین مذهبی بودن و جنسیت هیچگونه ارتباطی وجود ندارد ولی بین مذهب و متغیرهای سازگاری و سلامت روانی ارتباط معناداری وجود دارد. افرادی که از نظر مذهبی در سطح پایینی هستند احساس بی هدفی و بیگانگی نسبت به اجتماع در بین آنان متداول تر است [۶]. حسین خوانساری (۱۳۸۱) به بررسی و مقایسه رضایتمندی زناشویی بین دبیران زن شاغل نیمه وقت و تمام وقت پرداخت نتایج نشان داد که بین اشتغال نیمه وقت و رضایتمندی زناشویی و نوع رابطه با همسر ارتباط مثبت و معناداری وجود دارد. همچنین دبیران زن نیمه وقت نسبت به دبیران تمام وقت سازگاری بیشتر در روابط خانوادگی، نگرش واقع بینانه تر در موضوعات مالی و رضایت بیشتر از نحوه گذران اوقات فراغت دارند [۷].

۳. مواد و روش ها

۳-۱. جامعه و نمونه آماری و روش نمونه گیری

جامعه مورد تحقیق عبارتند از کلیه زوج های متاهل شهر کرج که در مقطع سنی ۴۰-۲۵ سال قرار دارند و دارای فرزند هستند. با استفاده از روش نمونه گیری تصادفی ساده تعداد ۶۰ نفر از زوج های متاهل از مناطق مختلف شهرستان کرج با سطح درآمد و رفاه اجتماعی متفاوت که تفاوت فرهنگی و قومیتی نیز داشتند برای این پژوهش انتخاب شدند.

۳-۲. ابزار پژوهش

۳-۲-۱- پرسشنامه نگرش سنج مذهبی

این پرسشنامه شامل ۴۰ سوال است که بر اساس مقیاس لیکرت و به صورت ۵ گزینه ای در طیف کاملاً موافقم تا کاملاً مخالفم تنظیم و نمره گذاری شده است و حداکثر نمره ۲۰۰ و حداقل نمره ۴۰ است. ضریب پایایی این آزمون ۰/۸۳ می باشد.

۳-۲-۲- پرسشنامه رضایت از زندگی زناشویی

از هر پرسش می توان به عنوان یک شاخص مستقل برای خرسندی زناشویی در زمینه های خاص از تعامل زناشویی استفاده کرد لذا نمره ها پاسخ هر سوال بوده و دامنه آن از ۱ تا ۱۰ است. برای بدست آوردن شاخص کلی خرسندی زناشویی می توان نمرات کل سوالات را جمع کرد. دامنه نمرات کل مقیاس بین ۱۰ تا ۱۰۰ است. ضریب پایایی این آزمون ۰/۸۹ می باشد.

۴- تجزیه و تحلیل داده ها

جدول شماره (۱) داده های پرسشنامه نگرش سنج مذهبی

ارزش (نمره)	فراوانی	درصد	درصد اعتبار	فراوانی تجمعی	درصد تراکمی
۱۱۰	۲	۳/۳	۳/۳	۲	۳/۳
۱۱۵	۲	۳/۳	۳/۳	۴	۶/۷
۱۳۵	۱	۱/۷	۱/۷	۵	۸/۳
۱۴۰	۴	۶/۷	۶/۷	۹	۱۵
۱۴۲	۱	۱/۷	۱/۷	۱۰	۱۶/۷
۱۴۵	۵	۸/۳	۸/۳	۱۵	۲۵
۱۴۸	۴	۶/۷	۶/۷	۱۹	۳۱/۷
۱۵۰	۲	۳/۳	۳/۳	۲۱	۳۵
۱۵۲	۱	۱/۷	۱/۷	۲۲	۳۶/۷
۱۵۴	۱	۱/۷	۱/۷	۲۳	۳۸/۳
۱۵۶	۳	۵	۵	۲۶	۴۳/۳
۱۵۸	۲	۳/۳	۳/۳	۲۸	۴۶/۷
۱۶۰	۳	۵	۵	۳۱	۵۱/۷
۱۶۵	۲	۳/۳	۳/۳	۳۳	۵۵
۱۶۸	۱	۱/۷	۱/۷	۳۴	۵۶/۷
۱۷۰	۴	۶/۷	۶/۷	۳۸	۶۳/۳
۱۷۲	۳	۵	۵	۴۱	۶۸/۳
۱۷۴	۲	۳/۳	۳/۳	۴۳	۷۱/۷
۱۷۵	۱	۱/۷	۱/۷	۴۴	۷۳/۳
۱۷۸	۳	۵	۵	۴۷	۷۸/۳
۱۸۰	۴	۶/۷	۶/۷	۵۱	۸۵
۱۸۵	۲	۳/۳	۳/۳	۵۳	۸۸/۳
۱۹۰	۲	۳/۳	۳/۳	۵۵	۹۱/۷
۱۹۴	۲	۳/۳	۳/۳	۵۷	۹۵
۲۰۰	۳	۵	۵	۶۰	۱۰۰

انحراف معیار = ۱۴/۶۲۳

میانگین = ۱۶۷/۷۲

از ۶۰ نفری که به این پرسشنامه پاسخ دادند بیشترین نمره ۱۸۱ و ۱۹۰ یعنی ۴ نفر نمره ۱۸۱ و ۴ نفر ۱۹۰ را کسب کرده اند و کمترین نمره هم ۱۰۴ است و بیشترین نمره هم ۲۰۰ می باشد که یک نفر نمره ۲۰۰ را کسب کرده است.

جدول (۲) داده های سوال اول پرسشنامه رضایت از زندگی زناشویی: مسئولیت نسبت به خانواده

ارزش	فراوانی	درصد	درصد اعتبار	درصد تراکمی
۲	۱	۱/۷	۱/۷	۱/۷
۵	۱	۱/۷	۱/۷	۳/۳
۷	۲	۳/۳	۳/۳	۶/۷
۸	۵	۸/۳	۸/۳	۱۵
۹	۱۲	۲۰	۲۰	۳۵
۱۰	۳۹	۶۵	۶۵	۱۰۰
جمع	۶۰	۱۰۰	۱۰۰	

میانگین = $9/32$ انحراف معیار = $1/33$

در پاسخ به سوال اول از پرسشنامه رضایت از زندگی زناشویی بیشترین تعداد یعنی ۳۹ نفر ارزش ۱۰ را کسب کرده اند تقریباً $93/3$ درصد هم ارزش ۸ تا ۱۰ را کسب کرده اند که نشان دهنده خرسندی بالایی است.

جدول (۳) داده های سوال دوم پرسشنامه رضایت از زندگی زناشویی: پرورش و تربیت فرزندان

ارزش	فراوانی	درصد	درصد اعتبار	درصد تراکمی
۱	۱	۱/۶۷	۱/۶۷	۱/۶۷
۳	۱	۱/۶۷	۱/۶۷	۳/۳۳
۴	۱	۱/۶۷	۱/۶۷	۵
۵	۱	۱/۶۷	۱/۶۷	۶/۶۷
۶	۱	۱/۶۷	۱/۶۷	۸/۳۳
۷	۲	۳/۳۳	۳/۳۳	۱۱/۶۷
۸	۶	۱۰	۱۰	۲۱/۶۷
۹	۱۲	۲۰	۲۰	۴۱/۶۷
۱۰	۳۵	۵۸/۳۳	۵۸/۳۳	۱۰۰
جمع	۶۰	۱۰۰	۱۰۰	

میانگین = $8/983$ انحراف معیار = $1/35$

در پاسخ به سوال دوم پرسشنامه رضایت از زندگی زناشویی بیشترین تعداد یعنی ۳۵ نفر ارزش را به دست آورده اند حدود $88/33$ درصد از آزمودنی ها هم ارزش بالای ۸ را کسب کرده اند که نشان دهنده خرسندی بالایی است.

جدول شماره (۴) داده های سوال سوم پرسشنامه رضایت از زندگی زناشویی: پایگاه اجتماعی (این سوال در مورد فرضیه دوم تحقیق یعنی رابطه پایگاه اجتماعی زوجین، رضایت از زندگی زناشویی نیز صدق می کند).

ارزش	فراوانی	درصد	درصد اعتبار	درصد تراکمی
۰	۱	۱/۶۷	۱/۶۷	۱/۶۷
۲	۱	۱/۶۷	۱/۶۷	۳/۳۳
۴	۱	۱/۶۷	۱/۶۷	۵
۵	۱	۱/۶۷	۱/۶۷	۶/۶۷
۶	۱	۱/۶۷	۱/۶۷	۸/۳۳

۱۰	۱/۶۷	۱/۶۷	۱	۷
۱۸/۳۳	۸/۳۳	۸/۳۳	۵	۸
۳۰	۱۱/۶۷	۱۱/۶۷	۷	۹
۱۰۰	۷۰	۷۰	۴۲	۱۰
	۱۰۰	۱۰۰	۶۰	جمع

انحراف معیار = $۱/۴۱۱$ میانگین = $۹/۱۲$

در پاسخ به سوال سوم از پرسشنامه رضایت از زندگی زناشویی بیشترین تعداد یعنی ۴۲ نفر ارزش ۱۰ را بدست آورده اند و حدود ۹۰ درصد از آزمودنی ها ارزش ۸ تا ۱۰ را کسب کرده اند که نشان دهنده رضایت بالایی است.

جدول شماره (۵) داده های سوال پرسشنامه رضایت از زندگی زناشویی : پول

ارزش	فراوانی	درصد	درصد اعتبار	درصد تراکمی
۱	۲	۳/۳	۳/۳	۳/۳
۲	۲	۳/۳	۳/۳	۶/۶۷
۳	۳	۵	۵	۱۱/۶۷
۵	۲	۳/۳	۳/۳	۱۵
۶	۳	۵	۵	۲۰
۷	۳	۵	۵	۲۵
۸	۱۰	۱۶/۶۷	۱۶/۶۷	۴۱/۶۷
۹	۱۵	۲۵	۲۵	۶۶/۶۷
۱۰	۲۰	۳۳/۳۳	۳۳/۳۳	۱۰۰
جمع	۶۰	۱۰۰	۱۰۰	

انحراف معیار = $۲/۳۲۴$ میانگین = $۷/۹۸۳$

با توجه به داده های جدول ۷۵ درصد از آزمودنی ها ارزش ۸ تا ۱۰ را کسب کرده اند که نشان دهنده خرسندی بالایی است.

جدول (۶) داده های سوال پنجم پرسشنامه رضایت از زندگی زناشویی : ارتباط کلامی

ارزش	فراوانی	درصد	درصد اعتبار	درصد تراکمی
۲	۲	۳/۳	۳/۳	۳/۳
۴	۶	۱۰	۱۰	۱۳/۳۳
۵	۱	۱/۶۷	۱/۶۷	۱۵
۶	۴	۶/۶۷	۶/۶۷	۲۱/۶۷
۷	۵	۸/۳۳	۸/۳۳	۳۰
۸	۱۰	۱۶/۶۷	۱۶/۶۷	۴۶/۶۷
۹	۱۶	۲۶/۶۷	۲۶/۶۷	۷۳/۳۳
۱۰	۱۶	۲۶/۶۷	۲۶/۶۷	۱۰۰
جمع	۶۰	۱۰۰	۱۰۰	

انحراف معیار = $۳/۵۱۲$ میانگین = $۷/۹۲۳$

با توجه به داده های جدول ۷۰ درصد ارزش ۸ تا ۱۰ را بدست آورده اند.

جدول (۷) جدول داده های سوال ششم پرسشنامه رضایت از زندگی زناشویی: روابط جنسی

ارزش	فراوانی	درصد	درصد اعتبار	درصد تراکمی
۱	۵	۸/۳۳	۸/۳۳	۸/۳۳
۲	۴	۶/۶۷	۶/۶۷	۱۵
۳	۳	۵	۵	۲۰
۵	۳	۵	۵	۲۵
۶	۲	۳/۳۳	۳/۳۳	۲۸/۳۳
۷	۴	۶/۶۷	۶/۶۷	۳۵
۸	۱۰	۱۶/۶۷	۱۶/۶۷	۵۱/۶۷
۹	۱۱	۱۸/۳۳	۱۸/۳۳	۷۰
۱۰	۱۸	۳۰	۳۰	۱۰۰
جمع	۶۰	۱۰۰	۱۰۰	

میانگین = ۷/۲۶۷   انحراف معیار = ۳/۲۸

داده های جدول نشان می دهد که ۶۵ درصد آزمودنی ها ارزش ۸ تا ۱۰ بدست آورده اند.

جدول (۸) داده های سوال هفتم پرسشنامه رضایت از زندگی زناشویی: پیشرفت تحصیلی یا شغلی (این سوال در مورد فرضیه سوم تحقیق یعنی رابطه تحصیلات با رضایت از زندگی زناشویی نیز صدق می کند.)

ارزش	فراوانی	درصد	درصد اعتبار	درصد تراکمی
۱	۶	۱۰	۱۰	۱۰
۲	۴	۶/۶۷	۶/۶۷	۱۶/۶۷
۳	۲	۳/۳۳	۳/۳۳	۲۰
۴	۵	۸/۳۳	۸/۳۳	۲۸/۳۳
۵	۴	۶/۶۷	۶/۶۷	۳۵
۶	۴	۶/۶۷	۶/۶۷	۴۱/۶۷
۸	۱۱	۱۸/۳۳	۱۸/۳۳	۶۰
۹	۲۴	۴۰	۴۰	۱۰۰
جمع	۶۰	۱۰۰	۱۰۰	

میانگین = ۶/۴۷   انحراف معیار = ۱/۶۲۷

جدول (۹) داده های سوال ۸ پرسشنامه رضایت از زندگی زناشویی: استقلال خود

ارزش	فراوانی	درصد	درصد اعتبار	درصد تراکمی
۲	۱	۱/۶۷	۱/۶۷	۱/۶۷
۴	۳	۵	۵	۶/۶۷
۵	۳	۵	۵	۱۱/۶۷
۷	۵	۸/۳۳	۸/۳۳	۲۰
۸	۱۸	۳۰	۳۰	۵۰
۹	۳۰	۵۰	۵۰	۱۰۰
جمع	۶۰	۱۰۰	۱۰۰	

میانگین = ۷/۹۷   انحراف معیار = ۱/۳۱۴

با توجه به داده های جدول ۸ میزان رضایتمندی ۵۸/۳ درصد و مطابق جدول ۹ نیز ۸۰ درصد آزمودنی ها ارزش ۸ تا ۱۰ را کسب کرده اند که نشان دهنده خرسندی بالایی است.

جدول (۱۰) جدول داده های سوال نهم پرسشنامه رضایت از زندگی ناشویی: استقلال همسر

ارزش	فراوانی	درصد	درصد اعتبار	درصد تراکمی
۱	۴	۶/۶۷	۶/۶۷	۶/۶۷
۲	۳	۵	۵	۱۱/۶۷
۳	۱	۱/۶۷	۱/۶۷	۱۳/۳۳
۴	۲	۳/۳۳	۳/۳۳	۱۶/۶۷
۵	۱	۱/۶۷	۱/۶۷	۱۸/۳۳
۶	۵	۸/۳۳	۸/۳۳	۲۶/۶۷
۷	۴	۶/۶۷	۶/۶۷	۳۳/۳۳
۸	۱۱	۱۸/۳۳	۱۸/۳۳	۵۱/۶۷
۹	۲۹	۴۸/۳۳	۴۸/۳۳	۱۰۰
جمع	۶۰	۱۰۰	۱۰۰	

میانگین = ۷/۲۲ انحراف معیار = ۱/۳۱۲

با توجه به داده های جدول ۶۶/۶۷ درصد آزمودنی ها ارزش ۸ تا ۱۰ را کسب کرده اند که نشان دهنده خرسندی است.

جدول (۱۱) جدول داده های سوال دهم پرسشنامه رضایت از زندگی ناشویی: آموزشهای قبل از ازدواج (این سوال در مورد فرضیه چهارم تحقیق یعنی رابطه آموزشهای قبل از ازدواج و رضایت از زندگی ناشویی صدق میکنند).

ارزش	فراوانی	درصد	درصد اعتبار	درصد تراکمی
۴	۶	۱۰	۱۰	۱۰
۵	۳	۵	۵	۱۵
۶	۴	۶/۶۷	۶/۶۷	۲۱/۶۷
۷	۵	۸/۳۳	۸/۳۳	۳۰
۸	۱۰	۱۶/۶۷	۱۶/۶۷	۴۶/۶۷
۹	۱۵	۲۵	۲۵	۷۱/۶۷
۱۰	۱۷	۲۸/۳۳	۲۸/۳۳	۱۰۰
جمع	۶۰	۱۰۰	۱۰۰	

میانگین = ۸/۰۵ انحراف معیار = ۱/۳۲۲

داده های جدول نشان می دهد ۷۰ درصد آزمودنی ها هم ارزش ۸ تا ۱۰ را که خرسندی کامل است را کسب کرده اند.

جدول شماره (۱۲) جدول داده های همبستگی

میزان همبستگی با پرسشنامه نگرش مذهبی	سوالات پرسشنامه رضایت از زندگی زناشویی
۰/۵۹۱۸	۱
۰/۴۷۴۵	۲
۰/۳۹۱۲	۳
۰/۱۶۲۸	۴
۰/۱۷۲۲	۵
۰/۱۵۲۳	۶
۰/۱۴۱۲	۷
۰/۱۳۱۱	۸
۰/۱۲۲۵	۹
۰/۴۸۴۱	۱۰

سوال اول پرسشنامه رضایت از زندگی زناشویی با ضریب اطمینان ۹۹/۹٪ همبستگی با پرسشنامه نگرش مذهبی دارد و سوال دوم، سوم و دهم با ضریب اطمینان ۹۹٪ همبستگی با پرسشنامه نگرش مذهبی دارند.

نتیجه گیری

با توجه به داده های ذکر شده سوال اول از پرسشنامه رضایت از زندگی زناشویی یعنی مسئولیت نسبت به خانواده با نگرشهای مذهبی همبستگی دارد بنابراین افرادی که نگرشهای مذهبی بیشتری دارند در مسئولیت نسبت به خانواده هم، رضایت بیشتری دارند پس می توان گفت افراد با نگرشهای مذهبی بالا مسئولیت پذیری بالاتری نسبت به خانواده دارند. در سوال دوم پرسشنامه، پرورش و تربیت فرزندان نیز با نگرش های مذهبی همبستگی دارد بنابراین آن دسته از آزمودنی ها که نگرشهای مذهبی بالاتری داشته اند در تربیت و پرورش فرزندان هم رضایت بیشتری داشته اند بنابراین هر چه نگرشهای مذهبی بالاتر باشد خرسندی از پرورش و تربیت فرزندان هم بیشتر می شود و در تربیت فرزندان موفق ترند. در سومین سوال پرسشنامه، بین پایگاه اجتماعی و نگرشهای مذهبی هم همبستگی وجود دارد بنابراین افرادی که نگرشهای مذهبی بیشتری دارند از فعالیت اجتماعی خود هم خرسند و رضایت بیشتری دارند همچنین این سوال فرضیه دوم تحقیق را در رابطه با رضایت از زندگی زناشویی مطرح می کند که با توجه به داده های جدول شماره ۴ بین پایگاه اجتماعی و رضایت از زندگی زناشویی همبستگی وجود دارد و خانواده از بنیان مستحکم تری برخوردار می باشد. در سوال چهارم پرسشنامه یعنی خرسندی از پول با توجه به داده ها، علاقمندی به پول با نگرش مذهبی همبستگی ندارد بنابراین هیچ رابطه ای بین رضایت از پول و نگرش مذهبی برقرار نشده است بنابراین نمی توان گفت با افزایش نگرش های مذهبی رضایت و خرسندی از پول و میزان علاقه به آن افزایش می یابد. سوال پنجم پرسشنامه یعنی ارتباط کلامی (گفت و شنود) و غیر کلامی مطرح شده است که این سوال هم با نگرشهای مذهبی همبستگی ندارد و هیچ رابطه ای بین این متغیر برقرار نشده است و همچنین سوال ششم پرسشنامه که روابط جنسی را مطرح کرده است هم با نگرشهای مذهبی همبستگی ندارد. سوال هفتم پرسشنامه پیشرفت تحصیلی یا شغلی مطرح شده است که بین این سوال و نگرش مذهبی هم همبستگی ایجاد نشده است. (این سوال فرضیه سوم تحقیق را در رابطه با رضایت از زندگی زناشویی مطرح می کند که با توجه به جدول شماره ۸ بین میزان تحصیلات و رضایت از زندگی زناشویی رابطه معناداری وجود ندارد). سوال هشتم پرسشنامه رضایت از زندگی زناشویی، استقلال همسر و استقلال خود مورد بررسی قرار گرفته است هیچ یک از این دو سوال با نگرشهای مذهبی همبستگی ندارد. در سوال دهم آموزش های قبل از ازدواج مورد بررسی قرار گرفته است این سوال با نگرشهای مذهبی همبستگی دارد (همچنین این سوال فرضیه چهارم تحقیق را در رابطه با رضایت از زندگی زناشویی مورد آزمون قرار داده است که با توجه به داده های جدول شماره ۱۱ بین آموزش های قبل از ازدواج و رضایت از زندگی زناشویی رابطه وجود دارد). به طور کلی از داده های این پژوهش نتیجه گیری شده که بین نگرش های مذهبی و رضایت از زندگی زناشویی رابطه برقرار است و همبستگی وجود دارد بنابراین افرادی که نگرش های مذهبی بالاتری دارند در زندگی زناشویی رضایت بیشتری دارند و بنیان خانواده و زندگی زناشویی آنها از استحکام بیشتری برخوردار است و نیز در تربیت فرزندان موفق تر می باشند در کل نگرش مذهبی می تواند بخشی از فرایند مقابله تلقی شود و بر نحوه ارزیابی فرد از عامل تهدیدکننده و شدت آن تأثیر گذارد، به عبارت دیگر، مذهب ممکن است متغیرهای میانجی مانند محدودیت های شخصی و اجتماعی فرد و نیز چگونگی ادراک از منابع و رویدادهای فشارزا را تحت تأثیر قرار دهد؛ و در فرایند مقابله مداخله کند، بدین معنا که در تعریف مجدد از مشکل و مسئله به گونه ای که قابل حل باشد، کمک کند، از این رو مذهب به افراد کمک می کند تا از نظر هیجانی خود را حفظ کرده و در برخورد با آن موقعیت از طریق معنایابی و امیدواری تلاش کنند؛ همچنین مذهب می تواند بر نتایج و پیامدهای حاصل از عوامل فشارزا تأثیر بگذارد. به عبارت دیگر، چگونگی تفسیر افراد از نتایج و عواقب مربوط به رویدادها و حوادث زندگی، تحت تأثیر باورها و اعتقادات مذهبی قرار می گیرد مقابله های مذهبی با کمک به فرد برای پذیرش واقعیت یکی از مؤثرترین مقابله ها به حساب می آیند. علاوه بر این، مذهب به تنظیم و تفسیر وقایع زندگی، حالتی عبادت گونه می بخشد. به گونه ای که افرادی که از احساس وابستگی و ارتباط متعالی برخوردارند و از اطاعت خداوند در زندگی شان لذت می برند، سلامت جسمانی و روانی بیشتری دارند بنابراین موضوع کلی این تحقیق مورد تأیید قرار گرفته است.

پیشنهادات

- ۱- پیشنهاد می شود پژوهش های مشابهی در دیگر شهرها انجام شود و نتایج مورد مقایسه قرار گیرد.
- ۲- پیشنهاد می شود در پژوهش های دیگر متغیر ها مثل تعداد فرزندان، طبقه اقتصادی و ... را مورد بررسی قرار دهند.

منابع و مراجع

- [۱] احمد، صافی، اهداف و انگیزه های تشکیل خانواده، ۱۳۷۹ (تهران، انتشارات انجمن اولیاء و مربیان)
- [۲] احمد، بخشی، انسان و مذهب ، ۱۳۵۰، (تهران ، انتشارات صدرا)
- [۳] فریبا، جمالی ، بررسی رابطه بین نگرش مذهبی و احساس معنا بخش بودن در زندگی و سلامت روان ، پایان نامه
- [۴] کریمی، زهرا، رابطه نگرش مذهبی و شیوه فرزندپروری والدین، پایان نامه، ۱۳۸۲
- [۵] خوانساری، حسین، بررسی و مقایسه رضایتمندی زناشویی بین دبیران زن شاعل نیمه وقت و تمام وقت، پایان نامه، ۱۳۸۱
- [6] Shloudman and Hyun (2004)The Relationship between Religion and Compatibility Values
- [7] Rebecca J., Gloro (1996)The article describes the relationship between age and gender and religiosity

